

УДК 339.924:66(477)

Г.З. ШЕВЦОВА, канд. екон. наук, доцент, старший науковий співробітник
Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗВТ З ЄС. ОЦІНКА ПЕРШИХ ПІДСУМКІВ

Ключові слова: хімічна промисловість, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, ринок, зона вільної торгівлі, Європейський Союз.

Стаття присвячена дослідженню сучасних тенденцій у торгівлі хімічними товарами між Україною та ЄС в умовах дії автономних торгових преференцій. Проаналізовано динаміку товарної структури зовнішньої торгівлі України хімічними товарами у 2013—2015 рр. Зроблено оцінку впливу основних детермінантних чинників.

Хімічна галузь є одним з базових сегментів промислового комплексу України, який у попередні роки забезпечував до 7 % обсягів реалізованої промислової продукції та до 11 % валютних надходжень від експортних поставок. Зовнішньоторговельний оборот хімічних товарів у 2011—2012 рр. сягав \$19 млрд. Але у 2013—2014 рр. наростання макроекономічних проблем і загострення суспільно-політичних кризових явищ спричинило падіння як виробничих і фінансово-економічних, так і зовнішньоторговельних показників галузі, яке у 2015 р. лише прискорилося.

Водночас дедалі більший вплив на діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання справляє ще один важливий чинник системного характеру — процеси інтеграції економіки України у глобальний економічний простір, насамперед їхній європейський вектор. Визначальними подіями сучасного етапу євроінтеграції стало укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1], введення в дію у квітні 2014 р. автономних торгових преференцій з боку ЄС і відкриття потужного європейського ринку.

Отже, економіка України вже понад рік функціонує в умовах часткової тарифної лібералізації. Тому для визначення подальших кроків з імплементації економічної частини Угоди і корегування стратегій євроінтеграції для суб'єктів галузі доцільно надати оперативну оцінку перших результатів дії ЗВТ з ЄС та виокремити цей чинник у сукупності інших факторів, що обумовлюють поточну динаміку зовнішньої торгівлі хімічними товарами. Така постановка й обумовлює актуальність і науково-практичну значущість даного дослідження.

Багаторічний процес підготовки євроасоціації супроводжувався відповідними різноплановими дослідженнями багатьох вітчизняних науковців. Серед системних досліджень, присвячених цьому масштабному зовнішньоекономічному проекту України, варто виділити колективні наукові праці Інституту економіки та прогнозування НАН України [2], Інституту економічних досліджень і політичних консультацій [3],

Динаміка товарної структури зовнішньої торгівлі України хімічними товарами у 2013—2015 рр.

Група, код групи за УКТЗЕД*	Вартість, \$ млн		2014/2013, %	Вартість, \$ млн I півр. 2015	I півр. 2015 / I півр. 2014, %
	2013	2014			
<i>Експорт</i>					
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості — всього	4008,9	3054,1	76,2	1197,4	67,9
у тому числі до країн ЄС	594,6 (14,8 %)	671,9 (22,0 %)	113,0	222,2 (18,6 %)	52,9
28 продукти неорганічної хімії — всього	1644,7	1178,2	71,6	551,9	78,8
у тому числі до країн ЄС	200,8 (12,2 %)	178,2 (15,1 %)	88,7	51,5 (9,3 %)	39,9
29 органічні хімічні сполуки — всього	232,3	154,1	66,3	34,1	34,8
у тому числі до країн ЄС	88,4 (38,1 %)	102,4 (66,5 %)	115,9	25,9 (75,9 %)	41,2
30 фармацевтична продукція — всього	250,8	255,6	101,9	79,0	60,8
у тому числі до країн ЄС	12,7 (5,1 %)	14,5 (5,7 %)	113,6	3,7 (4,7 %)	47,3
31 добрива — всього	1171,1	694,5	59,3	324,9	76,7
у тому числі до країн ЄС	162,6 (13,9 %)	173,2 (24,9 %)	106,5	95,0 (29,2 %)	83,1
32 екстракти дубильні — всього	120,4	236,5	196,4	37,5	24,8
у тому числі до країн ЄС	34,6 (28,7 %)	92,1 (38,9 %)	266,1	14,1 (37,6 %)	24,7
33 ефірні олії — всього	201,7	175,0	86,8	53,5	57,7
у тому числі до країн ЄС	23,9 (11,8 %)	11,7 (6,7 %)	49,0	2,6 (4,8 %)	36,1
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини — всього	150,5	143,4	95,3	44,4	65,7
у тому числі до країн ЄС	16,7 (11,1 %)	15,4 (10,7 %)	92,0	5,5 (12,4 %)	84,8
35 білкові речовини — всього	59,2	81,2	137,2	25,8	89,2
у тому числі до країн ЄС	27,9 (47,1 %)	42,2 (52,0 %)	151,6	13,0 (50,2 %)	83,4
38 різноманітна хімічна продукція — всього	166,4	126,8	76,2	42,5	63,1
у тому числі до країн ЄС	24,4 (14,7 %)	37,4 (29,5 %)	153,2	9,6 (22,6 %)	53,7
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них — всього	784,8	586,4	74,7	195,3	62,1
у тому числі до країн ЄС	102,6 (13,1 %)	97,5 (16,6 %)	95,0	48,0 (24,6 %)	93,6
39 пластмаси, полімерні матеріали — всього	597,7	459,6	76,9	158,6	65,1
у тому числі до країн ЄС	66,4 (11,1 %)	67,7 (14,7 %)	102,0	39,5 (24,9 %)	116,1
40 каучук, гума — всього	187,1	126,8	67,8	36,7	51,8
у тому числі до країн ЄС	36,3 (19,4 %)	29,8 (23,5 %)	82,2	8,5 (23,2 %)	49,3
Всього по групах 28—40	4793,7	3640,5	75,9	1392,7	67,0
у тому числі до країн ЄС	697,2 (14,5 %)	769,3 (21,1 %)	110,3	270,2 (19,4 %)	57,3
<i>Імпорт</i>					
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості — всього	8407,1	6782,2	80,7	2436,9	70,4
у тому числі з країн ЄС	4922,4 (58,6 %)	3829,8 (56,5 %)	77,8	1325,6 (54,4 %)	66,1
28 продукти неорганічної хімії — всього	323,4	305,6	94,5	144,5	118,1
у тому числі з країн ЄС	68,1 (21,1 %)	57,4 (18,8 %)	84,3	34,3 (23, %)7	135,1
29 органічні хімічні сполуки — всього	756,0	709,6	93,9	275,1	83,8
у тому числі з країн ЄС	236,6 (31,3 %)	194,3 (27,4 %)	82,1	62,7 (22,8 %)	63,3
30 фармацевтична продукція — всього	3094,8	2473,3	79,9	611,1	47,5
у тому числі з країн ЄС	2315,5 (74,8 %)	1826,8 (73,9 %)	78,9	439,2 (71,9 %)	46,9
31 добрива — всього	816,2	593,0	72,7	275,9	99,0
у тому числі з країн ЄС	48,6 (6,0 %)	34,1 (5,8 %)	70,3	27,1 (9,8 %)	114,0
32 екстракти дубильні — всього	512,6	410,3	80,0	119,4	61,2
у тому числі з країн ЄС	359,8 (70,2 %)	285,8 (69,7 %)	79,4	85,9 (71,9 %)	62,3

Закінчення таблиці

Група, код групи за УКТЗЕД*	Вартість, \$ млн		2014/2013, %	Вартість, \$ млн I півр. 2015	I півр. 2015 / I півр. 2014, %
	2013	2014			
33 ефірні олії — всього	924,6	709,7	76,8	230,3	65,7
у тому числі з країн ЄС	582,4 (63,0 %)	447,4 (63,0 %)	76,8	149,4 (64,4 %)	68,5
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини — всього	454,1	378,8	83,4	123,5	66,7
у тому числі з країн ЄС	271,4 (59,8 %)	229,2 (60,5 %)	84,5	79,9 (64,9 %)	73,7
35 білкові речовини — всього	162,1	128,4	79,2	41,5	70,0
у тому числі з країн ЄС	122,7 (75,7 %)	100,3 (78,1 %)	81,8	31,9 (76,9 %)	67,5
38 різноманітна хімічна продукція — всього	1302,5	1029,5	79,0	598,0	94,0
у тому числі з країн ЄС	900,2 (69,1 %)	639,9 (62,2 %)	71,1	409,7 (68,5 %)	101,4
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них — всього	4566,0	3638,1	79,7	1193,9	68,7
у тому числі з країн ЄС	2114,7 (46,3 %)	1704,5 (46,9 %)	80,6	593,3 (49,7 %)	73,6
39 пластмаси, полімерні матеріали — всього	3531,2	2925,4	82,8	948,7	67,0
у тому числі з країн ЄС	1777,2 (50,3 %)	1470,4 (50,3 %)	82,7	499,5 (52,7 %)	71,0
40 каучук, гума — всього	1034,7	712,7	68,9	245,2	76,2
у тому числі з країн ЄС	337,5 (32,6 %)	234,0 (32,8 %)	69,3	93,9 (38,3 %)	91,0
Всього по групах 28—40	12973,1	10420,3	80,3	3630,8	69,8
у тому числі з країн ЄС	7037,1 (54,2 %)	5534,3 (53,1 %)	78,6	1915,4 (52,8 %)	68,1

* Групи 36 (порох і вибухові речовини) і 37 (фотографічні або кінематографічні товари) виключені з таблиці через малі значення обсягів операцій.

Центру Разумкова [4], де здійснено комплексну оцінку економічної складової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, проаналізовано ключові положення Розділів IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» і V «Економічне та галузеве співробітництво», розкрито перспективи та ризики імплементації Угоди для економіки України, її окремих галузей, сфер і ринків. Аналізу передумов та можливих наслідків посилення євроінтеграційних процесів, розробці євроінтеграційних стратегій у певних галузях економіки також присвячено чимало наукових статей, наприклад [5—8].

Вищезгадані комплексні дослідження містять ряд прогнозних оцінок економічних ефектів євроасоціації для хімічної промисловості України. Так, А. Гончарук і О. Усенко [5, С. 107] та О. Шнирков [6, С. 28, 31] наводять результати оптимістичних прогнозів окремих іноземних досліджень (ECORYS, CEPIS та ін.) щодо впливу ЗВТ на сукупне виробництво хімічної галузі. Автори звіту Інституту економічних досліджень і політичних консультацій позитивно оцінюють зниження адвалорних ставок ввіз-

них мит з боку ЄС (з 9,2 % в середньому для хімічного виробництва і 7,5 % — для виробництва гумових та пластмасових виробів) як фактор сприяння доступу українських виробників на відповідні ринки [3, С. 15—17]. Але у науковій доповіді [2] акцентовано увагу на іншому аспекті і прогнозують «скорочення випуску у хімічній промисловості (на 0,9 млрд грн вже у 2014 р. і до 4,0 млрд грн у 2018 р.), оскільки завдяки більш високій частці імпорту з ЄС порівняно з експортом до ЄС, обсяги імпорту зростатимуть швидше» [2, С. 3].

Певна суперечливість наведених прогнозів підтверджує той факт, що динаміка галузевого виробництва перебуває під впливом численних різновекторних чинників, які самі неоднозначно змінюються в умовах лібералізації торговельних режимів. Ось чому важливо виконати своєчасний детальний аналіз перших зрушень у торгівлі з ЄС хімічними товарами, виявити її сучасні особливості та оцінити характер і силу впливу детермінантних факторів. У цьому і полягає основна **мета даного дослідження**.

Підсумки зовнішньої торгівлі хімічними товарами (групи 28—40 за УКТЗЕД) з країнами Європейського Союзу за останні три роки відображає таблиця, розрахована за статистичними джерелами [9—12].

Тут варто зазначити, що дані у таблиці наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, а інформацію по Донецькій та Луганській областях за 2014—2015 рр. надано по підприємствах, які подали звітність до органів держстатистики. Тобто треба пам'ятати про фактор звуження статистичної бази аналізу через виключення суб'єктів господарювання з тимчасово окупованих територій. Мова йде, перш за все, про такі великі експорторієнтовані підприємства АР Крим, як ПрАТ «Кримський ТИТАН» (частка експорту від загального обсягу продажу в 2013 р. — близько 70 %), ПАТ «Кримський содовий завод» (51 %), ПАТ «Бром» (98 %). Загалом перерахунок обсягів зовнішньої торгівлі хімічними товарами з країнами ЄС у 2013 р. показав, що через цей чинник обсяги експорту хімічних товарів скоротилися на 11 %, при цьому зменшення обсягів імпорту є незначним.

У 2014 р. зовнішньоторговельний оборот хімічних товарів з країнами ЄС становив \$6,30 млрд, або 44,8 % від загального обсягу зовнішньої торгівлі такими товарами. Втім зростання відносного показника (для порівняння: 2012 р. — 40,9 %, 2013 — 43,5 %) відбулося на фоні стрімкого скорочення абсолютних показників зовнішньоторговельних відносин.

Також привертає увагу величезний дисбаланс експортно-імпортних операцій і від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі хімічною продукцією з країнами ЄС (\$ -6,34 млрд у 2013 р.). Такий дисбаланс несе певні загрози економічній безпеці України й водночас свідчить про значний потенціал для розширення присутності на масштабному європейському ринку.

За підсумками 2014 р. цей показник знизився до \$ -4,77 млрд, але це скорочення відбулося здебільшого за рахунок зменшення імпортних поставок внаслідок кратної девальвації національної грошової одиниці та загального звуження внутрішнього товарного ринку.

Водночас не можна залишити поза увагою і внесок чи не найголовнішої позитивної тенденції 2014 р. у зовнішній торгівлі з країнами ЄС — зростання обсягів експорту на 10,3 %. Саме цей результат можна вважати першим

наочним ефектом від односторонньої лібералізації митного режиму для суб'єктів хімічної галузі. Найбільший абсолютний приріст продемонстрували екстракти дубильні (\$57,5 млн), білкові речовини (\$14,3 млн), органічні хімікати (\$14,0 млн), різноманітна хімічна продукція (\$13,0 млн), тобто ті групи, на які традиційно припадав невеликий відсоток експортних продаж.

У цілому питома вага ЄС у структурі українського експорту хімічної продукції збільшилася зі стабільного рівня 14—15 % у 2012—2013 рр. до 21,1 % у 2014 р., але дещо впала за підсумками I півріччя 2015 р. (19,4 %).

Аналізуючи чинники зростання частки ЄС, доцільно оцінити динаміку і структуру російського напрямку експортних операцій. Адже для багатьох секторів економіки справедливою є теза, що зараз Євросоюз стає головним торговельним партнером України не завдяки поживленню товарних потоків, а через випереджальне падіння східних ринків порівняно із європейським ринком.

На перший погляд щодо продукції хімічної галузі наведена вище теза не підтверджується статистичними даними. Частка Росії у загальних обсягах експорту в 2013—2014 рр. коливалася на рівні 36—37 %, а у січні—червні 2015 р. навіть зросла до 38,6 %. Річ у тому, що падіння експорту до Росії по найбільшій групі — неорганічних хімікатах — є помітно меншим за скорочення загальних обсягів. І хоча спостерігається суттєве (випереджальне по Росії) зменшення експорту по органічних хімікатах, добривах і фармацевтичній продукції, але ці групи становлять малу питому вагу в обсягах експорту хімічних товарів.

Якщо проаналізувати групу неорганічних хімікатів більш детально, то можна виявити, що переважну більшість (88—98 %) її обсягів складають корунд та природний уран, які не є продуктами власно хімічної галузі. При виключенні із розрахунків обсягів їх експорту зіставлення динаміки поставок у 2014 р. (64,7 % до 2013 р.) і 2015 р. (35,9 % у I півріччі до відповідного періоду 2014 р.) дозволяє стверджувати, що згортання російського напрямку йде зі зростанням темпу.

У минулому році основу товарної структури українського експорту хімічної продукції до країн ЄС становили добрива (22,5 %), неорганічні (23,2 %) та органічні (13,3 %) хімікати,

отже, як і раніше, переважала сировинна та напівсировинна спрямованість експортних операцій. Проте вже за підсумками січня—червня 2015 р. у товарній структурі експортних поставок відбулися помітні зрушення: скоротилася частка неорганічних і органічних хімікатів, а також дубильних екстрактів, і значно зросла питома вага добрив, пластмас і полімерних матеріалів.

Водночас треба констатувати, що у першій половині 2015 р. була зламана загальна позитивна динаміка експорту хімічних товарів 2014 р., а скорочення поставок на європейський ринок спостерігалось за всіма основними товарними групами, окрім пластмас і полімерних матеріалів: продукти неорганічної хімії (–60,1 %), органічні хімічні сполуки (–58,8 %), добрива (–16,9 %), екстракти дубильні (–75,3 %). Загалом вартісні обсяги експорту хімічних товарів до країн ЄС зменшилися на \$201,4 млн, або 42,7 %.

Якщо ж говорити про географічну структуру експорту до країн ЄС, то зараз його велика частина припадає на поставки хімічної продукції до Італії, Польщі, Бельгії, Німеччини та Іспанії (рис. 1). При тому поставки хімічних товарів порівняно з 2014 р. зросли до Бельгії та Іспанії, а до Німеччини — суттєво скоротилися (зокрема, по неорганічних хімікатах та екстрактах дубильних).

За підсумками 2014 р. спадна динаміка імпортової складової зовнішньої торгівлі України по різних групах хімічних товарів мала досить рівномірний, але значний характер, що обумовлювалося розгортанням кризових явищ в економічній та фінансово-кредитній системах, зростанням цін та скороченням внутрішнього споживання, зокрема промислового. Що ж стосується товарної структури імпорту хімічної продукції з країн ЄС, то найвагомійші обсяги склали такі групи, як фармацевтична продукція (33,0 %), пластмаси і полімерні матеріали (26,6 %). У I півріччі 2015 р. частка фармацевтичної продукції помітно скоротилася, але в цілому збереглися дві основні особливості імпорту хімічних товарів — велика питома вага продукції зі середнім і високим рівнем технологічної переробки та залежність від поставок хімічної сировини, напівфабрикатів і допоміжних матеріалів.

Поточна структура імпорту свідчить про відсутність у минулому реальних зрушень у

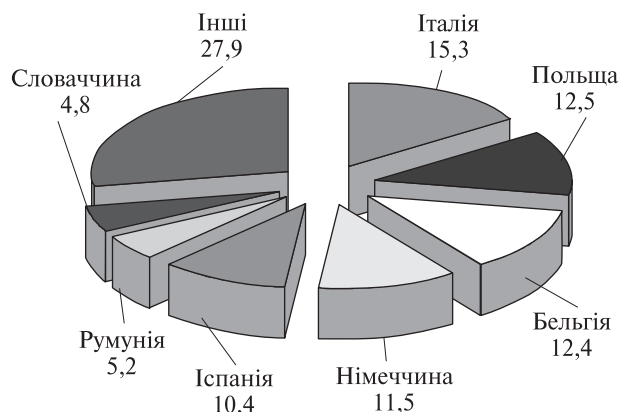

Рис. 1. Основні країни-партнери ЄС в експорті хімічних товарів у I півріччі 2015 р., %

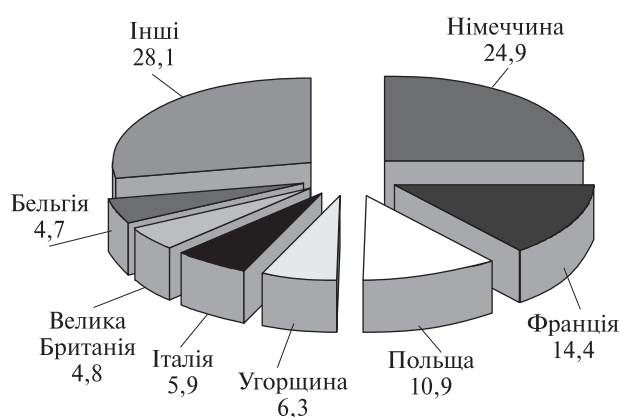

Рис. 2. Основні країни-партнери ЄС в імпорті хімічних товарів у I півріччі 2015 р., %

процесах імпортозаміщення. Проте глибока девальвація національної валюти підвищує економічну доцільність імпортозамінних виробництв і має підштовхнути вітчизняний бізнес до їх організації.

У I півріччі 2015 р. географічна структура імпорту майже не змінилася: як і у попередні роки, найбільші надходження хімічних товарів серед країн ЄС здійснювалися із Німеччини, Франції, Польщі, Угорщини, Італії (рис. 2).

З 2016 р. має запрацювати повноцінний двосторонній режим лібералізації торгівлі, тобто Україна має розпочати виконувати свою частину економічних зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію з ЄС. Для ряду галузей і виробництв вітчизняної економіки існують цілком виправдані побоювання стосовно витіснення з внутрішнього ринку імпортом з ЄС українських товарів через низьку якісну та цінову конкурентоспроможність останніх.

На думку автора, поступове скасування ввізних мит України на хімічні товари з ЄС не

матиме визначального впливу на діяльність суб'єктів галузі та структуру внутрішнього споживання, оскільки й зараз європейська продукція не зіштовхується зі значними торговельними бар'єрами на нашому ринку. Останніми роками частка імпорту в структурі внутрішнього ринку хімічної продукції коливалася на рівні 65–70 % з тенденцією до зростання, а по окремих продуктах (наприклад, нітрофосу, хлористому калію) — становила 100 %. Отже, чинник програшу у конкурентній боротьбі по багатьох сегментах ринку українська хімічна галузь відіграла, так би мовити, заздалегідь.

А для розвитку внутрішнього ринку має спрацювати й позитивний чинник: здешевлення імпортованих товарів через скасування ввізних мит і відповідне зростання внутрішнього споживання хімічних товарів.

Висновки. З наведеного вище можна зробити такі висновки.

За підсумками 2014 р. та першої половини 2015 р. показники зовнішньої торгівлі хімічними товарами з країнами Євросоюзу значно погіршилися, попри окремі періоди стабілізації та зростання. Переплетіння низки негативних факторів економічного і соціально-політичного характеру (макроекономічна криза, дисбаланси на валютному ринку, погіршення кон'юнктури на світових товарних ринках, військовий конфлікт на сході країни, окупація частини території тощо) створило несприятливу основу для реалізації можливостей, що відкрилися в рамках ЗВТ.

Ті ж самі фактори (у сукупності із певними інституційними процесами) зараз спричиняють і загальний катастрофічний стан українського хімічного сектору. Отже, можна стверджувати, що утворилося замкнене коло: незадовільні результати використання потенціалу ЗВТ з ЄС обумовлені неготовністю підприємств галузі через комплекс складних внутрішніх проблем, а ті проблеми, які, в свою чергу, можна було б розв'язати (чи хоча б пом'якшити) завдяки ефектам євроінтеграції, лишаються невіршеними.

Така ситуація потребує комплексних зусиль суб'єктів галузі та держави щодо реформування цього сектору промисловості та активізації його підготовки до роботи у нових умовах. Опрацювання рекомендацій щодо модернізації

стратегічних підходів до повноцінного опанування можливостей ЗВТ у хімічній промисловості України є перспективою подальших досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Угода* про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. *Оцінка* впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України : наукова доповідь / за ред. В.М. Гейця, Т.О. Осташко, Л.В. Шинкарук; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». — К., 2014. — 102 с.
3. *Економічна* складова угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / За ред. І. Бураковського та В. Мовчан. — К. : Інститут екон. досл. і політ. консулт., 2014. — 141 с.
4. *Європейська* інтеграція України: внутрішні чинники і зовнішні впливи : аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. — 2013. — № 4–5. — С. 2–54.
5. *Гончарук А.І.* Регіональна торговельно-економічна інтеграція України та ЄС: стан, проблеми і перспективи / А.І. Гончарук, О.О. Усенко // Міжнародна економічна політика. — 2010. — № 1–2 (12–13). — С. 98–132.
6. *Шнирков О.І.* Внутрішні та зовнішні чинники економічних ефектів вільної торгівлі України з ЄС / О.І. Шнирков // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2013. — Вип. 113 (Ч. І). — С. 25–32.
7. *Пустовойт О.В.* Політика розвитку внутрішнього ринку та Угода про асоціацію Україна — ЄС: спільність і суперечність завдань / О.В. Пустовойт // Економіка і прогнозування. — 2015. — № 1. — С. 49–63.
8. *Нікіфорова В.А.* Про деякі наслідки підписання угоди про асоціацію з ЄС для металургії України / В.А. Нікіфорова // Економіка промисловості. — 2013. — № 3 (63). — С. 137–147.
9. *Зовнішня* торгівля України: статистичний збірник / Відп. за випуск А. Фризоренко. — К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. — 102 с.
10. *Співробітництво* між Україною та країнами ЄС у 2014 році: статистичний збірник / Відп. за випуск А. Фризоренко. — К., 2015. — 270 с.
11. *Країни* за товарною структурою зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс] / Статистична інформація Державної служби статистики України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>
12. *Стан* зовнішньоекономічних відносин із країнами Європейського Союзу за I півріччя 2015 року [Електронний ресурс] / Експрес-випуск Державної служби статистики України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>

Надійшла 10.09.2015

А.З. Шевцова

Институт экономики промышленности
НАН Украины, г. Киев

**ХИМИЧЕСКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ
УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ЗСТ С ЕС.
ОЦЕНКА ПЕРВЫХ ИТОГОВ**

Статья посвящена исследованию современных тенденций в торговле химическими товарами между Украиной и ЕС в условиях действия автономных торговых преференций. Проанализирована динамика товарной структуры внешней торговли Украины химическими товарами в 2013—2015 гг. Дана оценка влияния основных детерминирующих факторов.

Ключевые слова: химическая промышленность, внешняя торговля, экспорт, импорт, рынок, зона свободной торговли, Европейский Союз.

A.Z. Shevtsova

Institute of industrial economics
of NAS of Ukraine, Kyiv

**THE UKRAINIAN CHEMICAL
INDUSTRY UNDER FTA WITH EU.
EVALUATION OF FIRST RESULTS**

This article contributes to the research of current tendencies in the trade of chemical products between Ukraine and EU under autonomous trade preferences. It analyses the dynamics of Ukrainian chemical foreign trade structure during 2013—2015 and evaluates the impact of key factors that determine the results of this trade.

Key words: chemical industry, foreign trade, export, import, market, free-trade area, European Union.